

Ungdomspolitiken i Arvidsjaur –kommunövergripande handlingsplan

1. Bakgrund/historik

Hösten 2004 antog riksdagen två mål för den nationella ungdomspolitiken:

- **Ungdomar ska ha verklig tillgång till makt:**
Ungdomar ska ha möjlighet att påverka såväl samhällsutvecklingen i stort som sina egna liv och sin närmiljö. Det handlar om att ha inflytande över till exempel sin boendemiljö, skolmiljö, arbetsmiljö, kamratkrets och familj. Ungdomar ska ha inflytande för att inflytande är en rättighet i sig, men också för deras kunskaper, erfarenheter och värderingar är en värdefull resurs för samhället.
- **Ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd:**
Att ha verklig tillgång till välfärd innebär möjlighet till god materiell, kulturell och social levnadsstandard. Ungdomar ska också ges goda förutsättningar för bra fysisk och psykisk hälsa och de ska skyddas från att bli utsatta för brott, mobbning, diskriminering och andra former av kränkande behandling.

Riksdagens mål är styrande för staten men enbart rådgivande för kommunerna. En stor del av de beslut som påverkar barns och ungas uppväxt- och livsvillkor fattas ändå just i kommunerna. Det har lett till att Ungdomsstyrelsen fått i uppdrag av regeringen att utveckla en kommunal tvärssektoriell ungdomspolitik.

2008 inledde Arvidsjaur kommun ett tvärssektoriellt arbete för att försöka ta ett helhetsgrepp på barn och ungas uppväxtvillkor med satsningen **”Uppväxtkoordinerat ledarskap” kallat UKL**. Under hösten samma år, besökte tre politiker/tjänstemän den norska kommunen Porsgrunn tillsammans med Kommunförbundet Norrbotten.

Därefter, under vinter 2009 deltog ett tjugotal politiker och tjänstemän från Arvidsjaur i en tvådagarskonferens i regi av Kommunförbundet Norrbotten, där sektorsövergripande barn- och ungdomsarbete diskuterades tillsammans med en delegation från Porsgrunn samt tre andra Norrbottenskommuner (Kalix, Jokkmokk och Älvsbyn). Lite senare fick även kommunfullmäktige en föreläsning om ämnet, och partiernas gruppledare träffade Jim Boström, Kommunförbundets resursperson för ungdomsfrågor, för dialog och förankring. Inspirerade av alla dessa aktiviteter föddes önskemålet att försöka utveckla ett systematiskt arbete med barn- och ungdomsfrågorna utifrån ett sektorsövergripande perspektiv.

I juni 2009 antog Arvidsjaur kommun en värdegrundlag för barn och unga:

- **Alla barn ska vara och uppleva sig sedda samt hörda**
- **Varje barn ska uppleva att de lyckas med något i sin vardag. Detta är speciellt viktigt för barn och unga som upplever motgång på ett eller flera livsområden**
- **Femteklassaren är expert på att vara femteklassare. Detta innebär ett förhållningssätt till barn som kompetenta individer**
- **Barn och unga är en resurs i samhället och vi ska därför fokusera på det som är positivt**

Kommunfullmäktige beslutade även att **Arvidsjaur kommun skulle arbeta med Uppväxtkoordinerat Ledarskap; med andra ord arbeta tvärssektoriellt.**

Kommunen utsåg en styrgrupp på ca tio personer som träffades en gång i månaden. **I styrgruppen ingick kommunchefen, samtliga fem förvaltningschefer, kommunalrådet, en politiker från skolutskottet, rektorer från högstadiet och gymnasiet samt Shara Boström, utredare.**

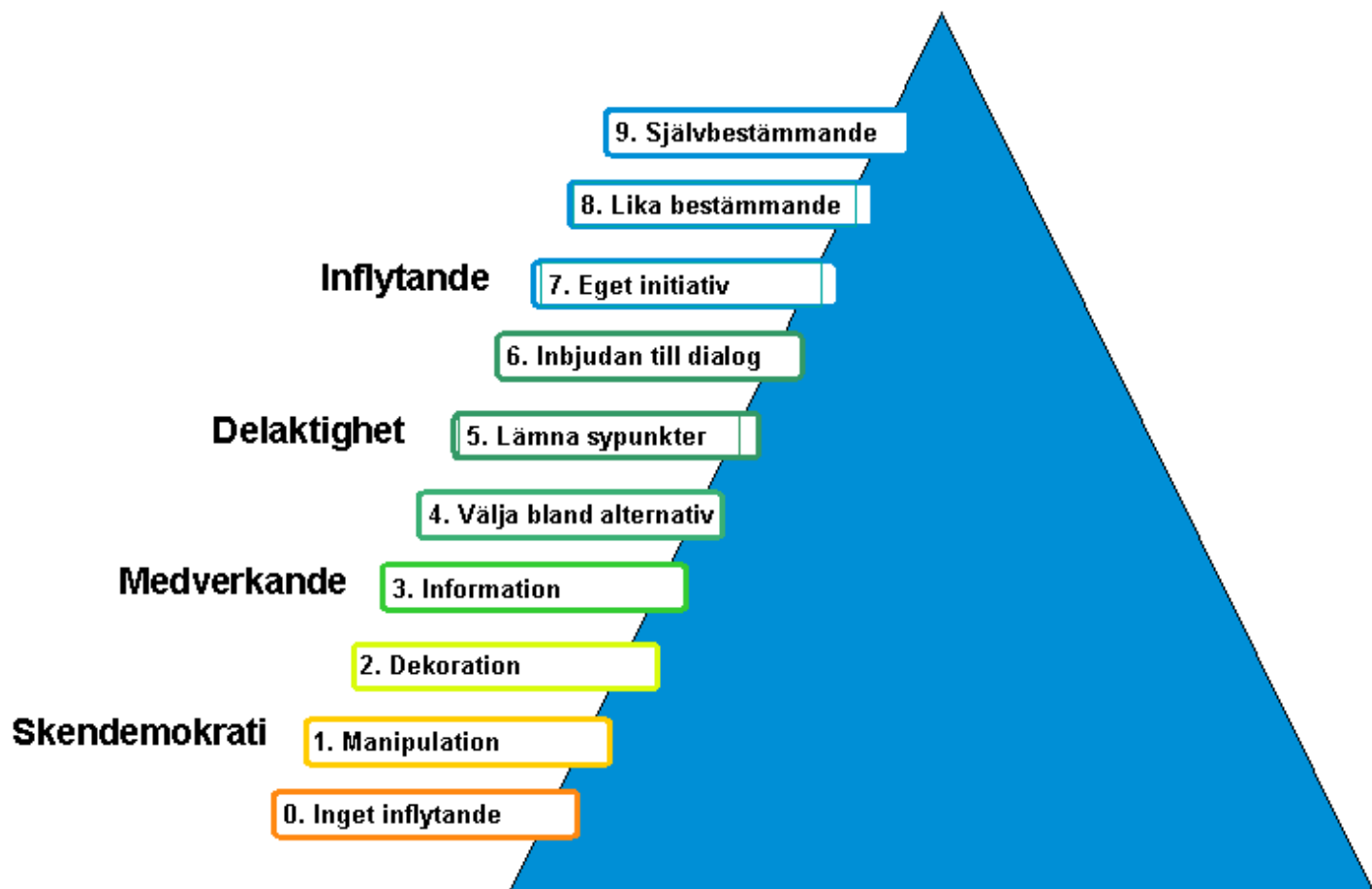
Vid skolstarten 2009 informerades samtliga lärare och elever om satsningen Uppväxtkoordinerat Ledarskap, och det genomfördes heldagsutbildningar för **elevråden** och **elevrådsstyrelserna** på högstadiet och gymnasiet. Fyra lärare utbildades till **elevrådsstödjare** för att finnas som en resurs för eleverna. Dessutom fick samtliga nämnder information om satsningen.

Eftersom styrgruppen ansåg att det varken var rimligt eller önskvärt att kopiera Porsgrundsmodellen eller exempel från andra kommuner rakt av, utformade Arvidsjaur en egen modell och strategi för arbetet:

- att göra barn och unga medskapande i sina egna liv
- att införa ett tvärsektorielt synsätt för barn- och ungdomsarbetet

Det sattes även upp långsiktiga mål för Uppväxtkoordinerat Ledarskap, nämligen:

- att barn och ungdomar är medskapande i sin egen framtid
- att Arvidsjaur's kommun arbetar sektoröverskridande
- att ett helhetstänk i barns och ungdomars uppväxtvillkor är naturligt för politiker och tjänstemän

1.1 Under 2008-2011 genomfördes således följande:

- Studieresa till Porsgrunn
- Konferens i Storforsen
- Ungdomsstyrelsens konferens i Arvidsjaur för kommuner i Norrbotten
- Styrgrupp utsågs
- Värdegrund antogs i Kommunfullmäktige
- Information spreds till lärare och elever
- Utbildning av elevrådsstödjare
- LUPP-undersökning (lokal uppföljning av ungdomspolitik)
- Ungdomsportal på Arvidsjaur's hemsida
- Förslagsbrevlåda via ungdomsportalen
- 20.000 kr per år i budget till elevråden på Fridhemsskolan och Sandbackaskolan
- UPP-pengar (Ungdomsprojekt pengar) 2010 dubblerades summan till 50.000 kr
- Ansökan till Allmänna Arvsfonden – avslagen

1.2 Vidare diskuterade styrgruppen att:

- en koordinator bör anställas för att ansvara för det övergripande arbetet samt hålla i alla trådar
- ”Uppväxtkoordinerat Ledarskap” (UKL) bör byta namn till något mer lättförståeligt.
- UKL måste få fördjupad förankring i politiken
- arbetsätt måste systematiseras, exempelvis hur synpunkter inhämtas etc.

1.3 Fler dokument som styr uppdraget

1. FN:s konvention om barnets rättigheter artikel 12 (20/11 1989):

”Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

För detta ändamål skall barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.”

2. Sveriges folkhälsomål 1 om delaktighet och inflytande:

”Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan och ska därför utgöra ett särskilt målområde.

För att nå det övergripande nationella folkhälsomålet ska särskild vikt läggas vid att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt på barns och ungdomars samt äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället.”

3. Skolans demokratiuppdrag:

- Överföra demokratins värden
- Lära ut om demokrati, kunskap om demokrati
- Ge eleverna kompetenser att delta i en demokrati
- Att aktivt motverka alla former av kränkande behandling

1.4 Vad har blivit ”verkstad”?

- Skolmaten – organisation och matsedel
- ”Prövapå”-biljetter till badhuset och Prästberget
- Ungdomsportal på Arvidsjaur's hemsida = UNG
- Konstgräsplan på IP
- Renovering av Sporthallens omklädningsrum
- Mötesplatser – Medborgarhusets foajé och badhusets foajé
(renovering med start december 2011)

2. År 2011

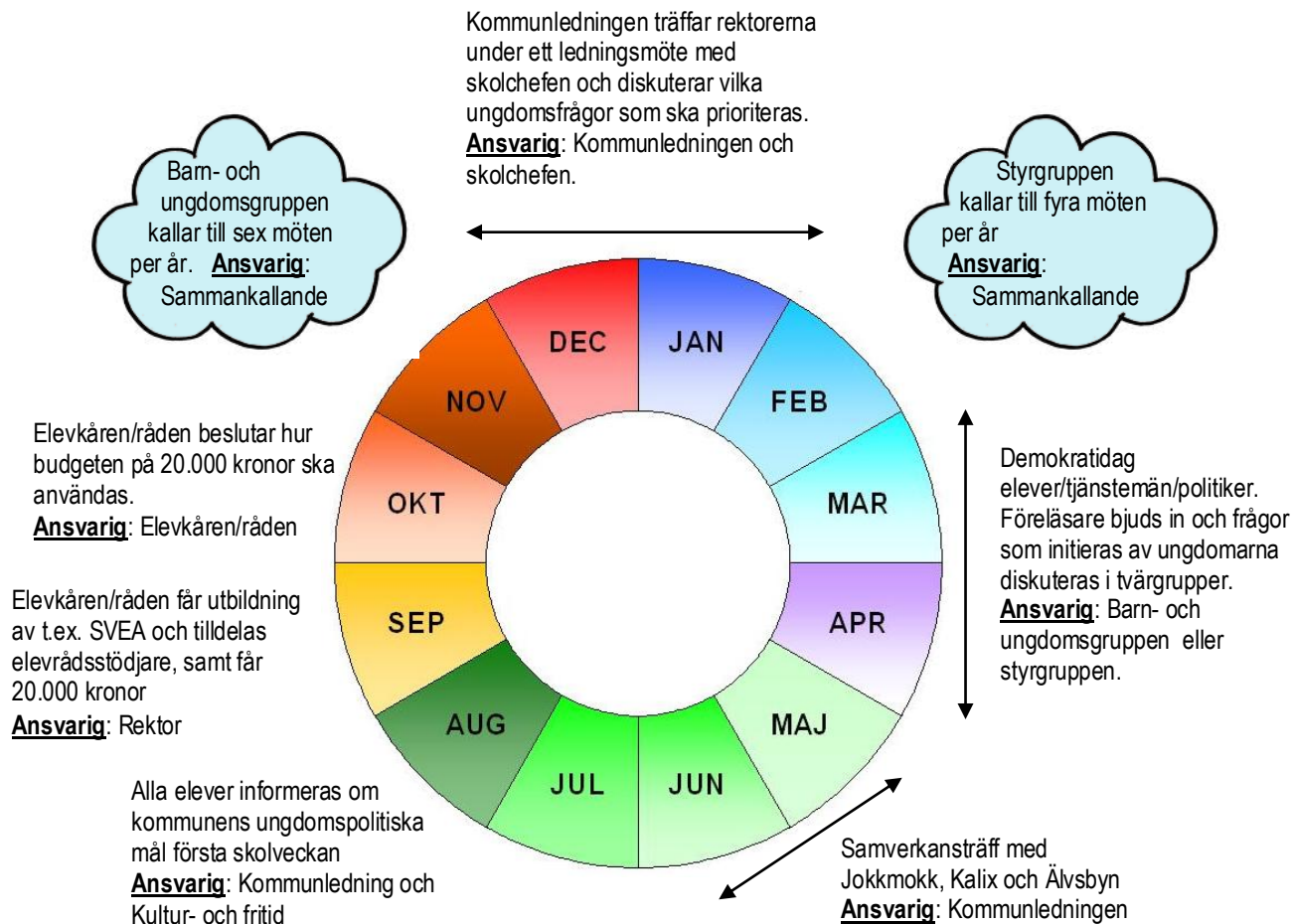
När både Shara Boström och Jim Broström avslutade sina respektive tjänster avstannade arbetet. Styrgruppen har inte längre regelbundna träffar. Elevrådet på Sandbackaskolan är numera både ett elevråd och en elevkår och elevråden har inte längre tillgång till 20.000 kr/år.

I **kommunens styrdokument** från fullmäktige 2011, är barns och ungdomars medverkande en av framgångsfaktorerna för att få en positiv befolkningsutveckling och tillväxt. Vidare står det i verksamhetsmålen att barns och ungdomars vilja och önskemål ska beaktas och att detta är **alla politikernas och tjänstemäns ansvar**.

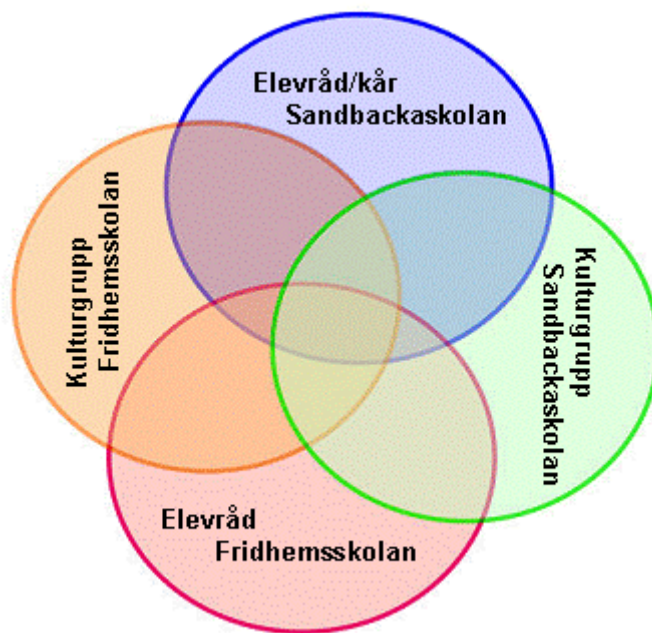
Kultur och fritid ingår i **Ungdomsstyrelsens rikstäckande nätverk** för ungdomspolitiska frågor. Nätverket har två träffar per år.

3. Systematisering av ungdomspolitiken i Arvidsjaur 2012

3.1 Systematisering

3.2 Referensgrupper

3.3 Finansiering

Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Miljö- bygg- hälsoskyddsnämnden samt Socialnämnden föreslås bidra med 20.000kr vardera och årligen.

3.4 Övrigt

Barn- och ungdomsgruppen (f.d. samrådsgruppen) - en sektorsövergripande grupp - tar över det övergripande ansvaret för den lokala ungdomspolitiken där även unga från referensgrupperna finns representerade och inför regelbundna träffar sex gånger per år.

Styrgruppen återinför regelbundna träffar fyra gånger per år där även unga från referensgrupperna finns representerade. Treårsplan upprättas och var tredje år utvärderas och revideras målen.

Ungdomsportalen på Arvidsjaur's hemsida erbjuds årligen som projektarbete till en grupp elever på Sandbackaskolan eller till ungdomar på Ideum. Kommunens informatör har fortfarande det övergripande ansvaret.

På sikt vävs **elevråden** på Ringelskolan, Klockarbackeskolan och Parkskolan in i referensgrupperna. Eventuellt också ungdomar via AFS och ungdomar mellan 19-25, om man hittar någon struktur för det.

Samarbete inleds med **Sveriges ungdomsråd ht- 2012** för att få hjälp att utveckla och sprida verktyg samt hitta en metod för hur Arvidsjaur kan göra det enklare för ungdomar att påverka och delta i den demokratiska processen. Arvidsjaur är en av tolv kommuner som har antagits till detta ambitiösa treårsprojekt!

3.5 Övergripande verksamhetsmål för ungdomars inflytande 2012

Kommunens olika verksamheter väljer en **kontaktperson** som barn och unga enkelt kan vända sig till. Bild och information läggs ut på Arvidsjaur's hemsida/UNG-portalen

Verksamheternas **kontaktpersoner** samt **politiker** från nämnderna besöker de olika elevmatsalarna några gånger per termin

Två onsdagar per termin i **Gielas kafeteria** samt vid **Öppen scen** i Medborgarhusets foajé bjuder politiker in barn och ungdomar på samtal med fika

3.6 Övergripande mål 2013-2015

a) Vad ska ha hänt till rapport 3: 2013?

Alla politiker och tjänstemän ska vara väl förankrade i och jobba utifrån Arvidsjaur's kommunövergripande handlingsplan för barn och unga.

b) Vad ska ha hänt till rapport 3:2014?

Politiker och tjänstemän ska inför alla beslut beakta hur beslutet ifråga berör barn och ungdomar. De ska även känna till hur de ska få reda på de ungas åsikter, vad de ska göra med åsikterna och hur de sedan ska återkoppla till barn och ungdomar i kommunen.

Vad ska ha hänt till rapport 3:2015?

Utifrån Sveriges ungdomsråds 3-åriga nationella projekt, där Arvidsjaur ingår som en av tolv kommuner, har Arvidsjaur's kommun utvecklat en metod för medborgardialog med unga.

3.7 Långsiktigt verksamhetsmål

Fungerande ungdomsinflytande påverkar samhällsutvecklingen i positiv riktning.

3.8 Checklista för politiker och tjänstemän

Checklista till politiker och tjänstemän inför beslut:

- På vilket sätt berör det här beslutet barn och ungdomar?
- Hur gör vi för att få reda på de ungas åsikter?
- Vad gör vi med deras åsikter – och hur återkopplar vi till ungdomarna?